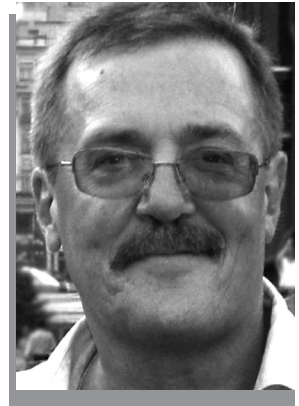

УДК 340.11:37]:330.837

І. В. ТИМОШЕНКОВ

доктор економічних наук, доцент,
професор кафедри економічної теорії
Харківського національного
університету імені В. Н. Каразіна
ivtimoshenkov@karazin.ua
ORCID ID: 0000-0001-9241-9842

О. М. НАЩЕКІНА

кандидат фізико-математичних наук,
доцент, доцент кафедри менеджменту
та оподаткування Національного
технічного університету «Харківський
політехнічний інститут»
nashchekina_olga@yahoo.com
ORCID ID: 0000-0003-2578-1109

ОСВІТНЄ ПРАВО ЯК ОБ'ЄКТ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ

Визначено зміст освітнього права як об'єкта економічного аналізу. Надано характеристику освітнього права як комплексної галузі права. Проаналізовано особливості тлумачення змісту і структури освітнього законодавства.

Ключові слова: освітнє право, економічна теорія освітнього права, економічний аналіз законодавства, комплексна галузь права.

JEL Classification: I21, I25, I28.

Постановка проблеми. Хоча питання економічного тлумачення законів цікавлять економістів з давніх часів (Беккарія Бонесар, 1764; Ієремія Бентам, 1789; Карл Маркс, 1867), становлення економічної теорії права як досить самостійного і специфічного напрямку розвитку економічної теорії почалося

лише у 1960-х рр. [1]. І сталося це, перш за все, завдяки піонерним роботам Роналда Коуза («Проблема соціальних витрат», 1960) [2] і Гвідо Калабрезі («Деякі думки щодо розподілу ризику і деліктного права», 1961) [3]. Вагомий внесок у становлення і подальший розвиток цього напрямку зробили такі науковці, як Дуглас Норт [4; 5; 6], Ричард Познер [7], Гордон Таллок, Гарольд Демсец, Центо Вельяновські [1], Герберт Ховенкамп, Гері Беккер [8] та ін.

Подальший розвиток ідеї і принципи економічного аналізу права отримали в дослідженнях проблем перехідних економік. Серед публікацій представників цього напрямку наукової думки на особливу увагу заслуговують перш за все роботи В. Л. Тамбовцева [9; 10; 11], а також інших учасників об'єднання «Сигма» — А. Є. Шастітка, Л. М. Григор'єва, С. О. Афонцева, О. О. Аузана, Є. Ш. Гонтмахера [12; 13; 14; 15].

Незважаючи на досить суттєві відмінності у поглядах вчених, які працюють у руслі економічної теорії права, усі вони більш-менш послідовно доводять ідею про те, що загальна логіка, закономірності і перспективи розвитку правової системи можуть бути визначені, виходячи з основоположних принципів неокласичного економічного аналізу, — методологічного індивідуалізму і максимізації корисності. Серед найважливіших досягнень і результатів впровадження висновків економічної теорії права на практиці на особливу увагу заслуговують такі:

- визначення змісту норм права як механізмів створення ситуації вибору типів і моделей господарчої поведінки індивідів, розробки і реалізації ними господарчих рішень;

- раціональне обґрунтування загальних принципів функціонування і розвитку правової системи (наприклад, визначення заборонено завиСОКИХ видатків, які унеможливають організацію ефективного контролю за виконанням певної правової норми);

- обґрунтування ефективності і вибір конкретних напрямів впровадження правових реформ (системна економічна оцінка необхідності, можливості і наслідків змін у правовій системі — інституційних змін або інституційних інновацій);

- відкидання можливості існування й моделювання ідеальних правових систем; визначення як вихідної основи інституційного проектування зіставлення існуючих інститутів не з ідеалом, а один з одним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Утім наразі очевидно, що проникнення ідей економічного аналізу в різні галузі права відбувається по-різному й надає такі результати, що суттєво відрізняються один від одного. І однією з таких галузей права, що й досі залишаються «відстаючими» з точки зору впровадження у їхнє дослідження методології економічного аналізу, без будь-якого сумніву, можна віднести освітнє право.

Найбільш переконливим свідченням цього є те, що проблематика економічної теорії права у вітчизняній науці наразі представлена вельми обмеженою кількістю публікацій [16; 17; 18]. І така ситуація, як ми вважаємо, є характерною не тільки для вітчизняної науки, а, швидше за все, віддзеркалює те загальне ставлення науковців до цієї проблематики, що панує в усьому світі. Досить виразною ілюстрацією цього, на нашу думку, є структура публікацій провідного видання у галузі економічної теорії права — *The Journal of Law and Economics* (видається Чиказьким університетом, США). При тому, що у виданні висвітлюється вельми широке коло питань (від загальних економічних характеристик адміністративного права Росії до детального аналізу організації функціонування Національної футбольної ліги США та реформи законодавства про банкрутство у Колумбії), виявляється, що протягом останніх шести років (2010–2015) у ньому було надруковано лише п'ять статей, які більш-менш коректно можна віднести до економічного аналізу освітнього права [19; 20; 21; 22; 23].

Формулювання цілей. Це зумовило вибір проблематики цієї публікації і її головне завдання, а саме — визначити зміст і особливості освітнього права як об'єкта економічного аналізу та інтерпретації в контексті економічної теорії права.

Виклад основного матеріалу. У сучасній науковій та навчальній юридичній літературі зміст терміна «освітнє право» трактується досить широко і залежно від контексту вживається в різних значеннях:

- як складова освітньої системи;
- як елемент освітніх прав учасників освітніх відносин;
- як право на освіту — складова системи конституційних прав і свобод людини;
- як комплексна галузь права;
- як нормативно-правовий масив — освітнє законодавство;
- як навчальна дисципліна [24, с.195].

Ми не будемо доводити доцільність кожного з цих підходів, а зупинимося лише на тих із них, що безпосередньо стосуються завдань нашого дослідження і їхньої специфіки, а саме — на трактуванні освітнього права як комплексної галузі і особливостях тлумачення змісту і структури освітнього законодавства.

Трактування освітнього права як комплексної галузі зараз має як своїх прихильників, так і супротивників. При цьому головним питанням, навколо якого точиться вся полеміка і яке, власне, і зумовлює протилежність поглядів дослідників, полягає в тому, визнавати чи ні наявність у освітнього права тих двох головних атрибутів, які в теорії права прийнято розглядати як вихідні

умови галузевої диференціації, а саме — має чи ні освітнє право власні предмет і метод регулювання суспільних відносин.

На думку супротивників, виділення освітнього права в самостійну галузь цим вимогам не відповідає [25].

Прихильники, — навпаки, не тільки переконані в тому, що освітнє право має існувати, але, більше того, впевнені, що воно вже сформувалося, причому сформувалося саме як комплексна галузь права, і це, на їх думку, задається перш за все специфічним змістом і особливістю тих відносин, що притаманні освітній системі суспільства [26; 27].

На основі цього далі ними робляться узагальнюючі висновки.

Можливість і необхідність виділення освітнього права як комплексної правової галузі, якій належить важливе місце не тільки в правовій системі суспільства, але й у системному устрої самого права цілком зумовлена об'єктивними характеристиками сучасного суспільства:

– динамічним розвитком правової та освітніх систем в усіх сучасних демократичних державах;

– швидким зростанням і ускладненням того нормативно-правового масиву, що регулює освітні відносини;

– постійним підсиленням ролі освіти в суспільстві як найважливішого чинника соціально-економічного розвитку в сучасних умовах [24, с.198].

Слід зауважити, що серед прихильників погляду на освітнє право як на комплексну галузь не існує повної єдності думок, а крім того, у ряді випадків чітко визначити позицію, якої дотримується той чи інший дослідник, не завжди легко завдяки недостатній послідовності в аргументації авторських позицій. Наприклад, М. Ю. Федорова (яку можна віднести до поборників освітнього права) стверджує, що «у науці загально визнаним є той факт, що комплексні галузі відрізняються від самостійних за такими критеріями: не мають єдиного однорідного предмета; складаються з норм, які взяті з різних галузей; використовують методи основних галузей; не займають ніякого місця в правовій системі» [28, с. 9]. А після цього формулює висновок про те, що «комплексні галузі утворюються в системі права за предметним принципом» [28, с. 9].

Утім, на нашу думку, сьогодні можна стверджувати, що в теорії освітнього права вже склалося й отримало досить глибоке обґрунтування цілісне уявлення про освітнє право саме як про комплексну галузь зі своїми специфічними предметом і методом. Найбільш переконливою нам видається така аргументація [24, с. 200–205].

Комплексний характер освітнього права зумовлений особливостями його предмета — суспільними відносинами в системі освіти. Специфіка цих від-

носин як об'єкта регулювання правовими засобами зумовлює специфіку освітнього права як відносно самостійної, комплексної галузі.

Суспільні відносини в системі освіти якісно відрізняються від інших відносин у суспільстві і мають складну структуру.

Одна частина з них — це первинні або преціпіонні (від лат. Praecipio — наставляти, вчити) відносини, які *безпосередньо* пов'язані з організацією та управлінням освітньою діяльністю, в які між собою вступають *безпосередні* учасники освітнього процесу. Первинний характер цих відносин обумовлений тим, що вони *безпосередньо* пов'язані з реалізацією основних функцій освіти (навчання, виховання, освічення). Вони є специфічними відносинами, притаманні лише освіті, і, таким чином, підлягають регулюванню через специфічні норми права.

Інша частина відносин — це відносини вторинні або коміторні (від лат. comitor — супроводжувати), в які актори системи освіти вступають між собою у зв'язку з необхідністю ресурсного забезпечення освітнього процесу (матеріального, фінансового, кадрового тощо), а також з приводу забезпечення доступу до цих ресурсів (включаючи забезпечення права на освіту).

На відміну від первинних, коміторні відносини виступають об'єктом регулювання багатьох інших галузей права, виходячи з особливості змісту освітніх ресурсів та напрямів їх використання — при встановленні організаційно-правових форм закладів освіти та укладанні ними господарських договорів зі своїми контрагентами (цивільне право); при прийомі на роботу та укладанні договорів з науково-педагогічним та допоміжним персоналом освітніх закладів і визначенні для них режимів робочого дня і відпочинку (трудове право); при встановленні системи оплати праці для співробітників та визначенні плати за надання освітніх послуг для студентів (фінансове право); при встановленні режиму оподаткування та податкових пільг для освітніх установ (податкове право) та ін.

При всьому тому, що таке розмежування є принципово важливим і необхідним для визначення специфіки предмета освітнього права, воно не має і ніяк не може мати абсолютного характеру. Обидві складові системи відносин існують не незалежно одна від одної, а взаємозумовлені, реалізуються всередині однієї системи і в процесі своєї реалізації впливають одна на одну.

Крім наявності специфічного предмета, відносна автономність освітнього права серед інших галузей обумовлюється особливостями тих способів, прийомів і засобів, що використовуються у ньому для правового регулювання освітніх відносин, тобто — специфічністю його методу правового регулювання.

В. М. Сиріх — один із провідних спеціалістів у галузі освітнього права і головних розробників проекту освітнього кодексу Росії — серед найважливіших особливостей методу освітнього права звертає увагу на такі:

- «застосування імперативного й імперативно-диспозитивного методів правового регулювання суспільних відносин;
- своєрідність правового статусу учасників освітніх відносин;
- загальнодоступність і безкоштовність початкової та основної загальної освіти, а також середньої (повної) загальної освіти та початкової професійної освіти;
- поєднання нормативно-правового регулювання освітніх відносин на національному рівні з нормативно-правовим регулюванням органами місцевого самоврядування і локальним регулюванням освітніми установами;
- єдність і диференціація нормативно-правового регулювання освітніх відносин;
- поєднання державного контролю за якістю освіти з автономністю освітніх установ, свободою і плюралізмом в освіті;
- правозастосовна діяльність у процесі поточної та підсумкової атестації учнів;
- особливості застосування юридичної відповідальності за протиправні посягання на освітні відносини, на правопорядок в освітній сфері» [29, с. 207].

Висновки. На нашу думку, є всі підстави стверджувати, що зараз серед галузей права сформувалася і розвивається відносно автономна комплексна галузь — освітнє право.

Незважаючи на всю його специфіку, до нього мають бути застосовані ті загальні принципи економічної теорії права, що наразі вже пройшли успішну апробацію в інших галузях.

Цей аспект економічної теорії права може бути визначений не тільки як важливий напрям розвитку вітчизняного суспільствознавства, але й як актуальний і перспективний тренд розвитку науки в усьому світі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Вельяновски Ц. Г. Экономический подход к праву: критическое вступление [Электронный ресурс] / Центо Г. Вельяновски ; пер. с англ. и рефер. А. Шмакова, Е. Гордеевой. – 2010. – 17 марта. – Режим доступа: http://www.nsu.ru/nif/people_1/016.pdf/.
2. Коуз Р. Фирма, рынок и право / Рональд Коуз ; пер. с англ. Б. Пинскера ; науч. ред. : Р. Капелюшников. – М. : Дело ЛТД, Catallaxy, 1993. – 192 с.
3. Calabresi G. Some Thoughts on Risk Distribution and the Law of Torts / Guido Calabresi // The Yale Law Journal. – 1961. – Vol. 70, № 4 (March). – P. 499–553.
4. Норт Д. В тени насилия: уроки для обществ с ограниченным доступом к политической и экономической деятельности : докл. к XIII Апр. междунар. науч. конф. по проблемам развития экономики и общества, Москва, 3–5 апр. 2012 г. / Д. Норт, Дж. Уоллис, С. Уэбб, Б. Вайнгаст ; пер. с англ. М. Дондуковского и Е. Леонтьевой. – М. : Изд. дом Высшей школы экономики, 2012. – 48 с.

5. Норт Д. Институты, институциональные изменения и функционирование экономики / Дуглас Норт ; пер. с англ. А. Н. Нестеренко ; предисл. и науч. ред. Б. З. Мильнера. – М. : Фонд экон. кн. «НАЧАЛА», 1997. – 180 с.
6. Норт Д. Институциональные изменения: рамки анализа : пер. с англ. / Дуглас Норт // Вопр. экономики. – 1997. – № 3. – С. 6–17.
7. Познер. Р. Экономический анализ права : в 2 т. Т. 1 / Р. Познер : пер. с англ. ; под ред. В. Л. Тамбовцева. – СПб. : Эконом. школа, 2004. – 544 с.
8. Becker G. S. Law Enforcement, Malfeasance, and Compensation of Enforcers / G. S. Becker, G. J. Stigler // Journal of Legal Studies. – 1974. – № 3. – P. 1–18.
9. Тамбовцев В. Л. Основы институционального проектирования / В. Л. Тамбовцев. – М. : ИНФРА-М, 2009. – 144 с.
10. Тамбовцев В. Л. Право и экономическая теория / В. Л. Тамбовцев. – М. : ИНФРА-М, 2005. – 224 с.
11. Тамбовцев В. Л. Теории институциональных изменений / В. Л. Тамбовцев. – М. : ИНФРА-М, 2009. – 154 с.
12. Григорьев Л. М. Экономика переходных процессов : в 2 т. Т. 1 / Л. М. Григорьев. – М. : Изд. дом. Междунар. ун-та в Москве, 2010. – 528 с.
13. Группа экономистов «Сигма» [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.sigma-econ.ru/>. – Заголовок з екрана.
14. Шаститко А. Предметно-методологические особенности новой институциональной экономической теории / А. Шаститко // Вопр. экономики. – 2003. – № 1. – С. 24–41.
15. Шаститко А. Условия и результаты формирования институтов / А. Шаститко // Вопр. экономики. – 1997. – № 3. – С. 67–81.
16. Тимошенко І. В. Економічні засади впровадження Освітнього кодексу України / І. В. Тимошенко // Бізнес Інформ. – 2012. – № 10. – С. 48–52.
17. Тимошенко І. В. Інституційні основи розвитку системи освіти : монографія / І. В. Тимошенко ; Нар. укр. акад. – Х. : Вид-во НУА, 2013. – 568 с.
18. Тимошенко І. В. Розбудова освітнього права в Україні як об'єкт економічного аналізу / І. В. Тимошенко, О. М. Нащекіна // Становлення освітнього права в Україні : програма та матеріали наук.-практ. семінару, 4 жовт. 2010 р. [м. Харків] / Нар. укр. акад. [та ін.]. – Х., 2010. – С. 109–110.
19. Antecol H. The Early Decision Option in College Admission and its Impact on Student Diversity / Heather Antecol, and Janet Kiholm Smith // The Journal of Law & Economics. – 2012. – Vol. 55, № 1. – P. 217–249.
20. Botero J. Education, Complaints, and Accountability / Juan Botero, Alejandro Ponce and Andrei Shleifer // The Journal of Law & Economics. – 2013. – Vol. 56, № 4. – P. 959–996.
21. Geddes R. Human Capital Accumulation and the Expansion of Women's Economic Rights / Rick Geddes, Dean Lueck and Sharon Tennyson // The Journal of Law & Economics. – 2012. – Vol. 55, № 4. – P. 839–867.
22. Miller A. R. Intergenerational Effects of Welfare Reform on Educational Attainment / Amalia R. Miller, and Lei Zhang // The Journal of Law & Economics. – 2012. – Vol. 55, № 2. – P. 437–476.
23. Sass T. R. Licensure and Worker Quality: A Comparison of Alternative Routes to Teaching / Tim R. Sass // The Journal of Law & Economics. – 2015. – Vol. 58, № 1. – P. 1–35.

24. Власть и властные отношения в современном мире : материалы IX научно-практической конференции, приуроченной к 15-летию Гуманитарного университета (г. Екатеринбург, 30–31 марта 2006 г. : доклады в 2 т. / редкол.: Л. А. Закс [и др.]. – Екатеринбург: Гуманитар. ун-т, 2006. – Т. 2. – С. 195–205.
25. Суханов Е. А. О концепции Кодекса об образовании и самостоятельного «образовательного права» // Проблемы и перспективы законодательства об образовании и его кодификации : материалы VI Междунар. науч.-практ. конф., Москва, 11–12 окт. 2001 г. / отв. ред. А. Я. Капустин, В. В. Еремян. – М. : Изд-во РУДН, 2002. – С. 68–69.
26. Шкатулла В. И. Образовательное законодательство: теоретические и практические проблемы. Общая часть / В. И. Шкатулла ; под ред. Ю. А. Кудрявцева. – М. : Исслед. центр пробл. качества подготовки специалистов, 1997. – 164 с.
27. Шкатулла В. И. Образовательное право / В. И. Шкатулла. – М. : НОРМА, 2001. – 688 с.
28. Федорова М. Ю. Образовательное право / М. Ю. Федорова. – М. : ВЛАДОС, 2003. – 320 с.
29. Законодательство об образовании : в 2 т. Т. 2. Образовательное законодательство государств – участников СНГ и стран Балтии / сост. : Ю. А. Кудрявцев, И. Ю. Егорова, О. Л. Ворожейкина, В. Ф. Пугач, Л. Н. Тарасюк ; под ред. В. М. Сырых. – М. : Готика, 2003. – 524 с.

REFERENCES

1. Velianovsky Ts. H. (2010). Ekonomycheskyi podkhod k pravu: krytycheskoe vstuplenye. Retrieved from: http://www.nsu.ru/nif/people_1/016.pdf/.
2. Kouz R. (1993). Fyrma, rinok y pravo. M. Delo LTD, Catallaxy.
3. Calabresi G. (1961). Some Thoughts on Risk Distribution and the Law of Torts. The Yale Law Journal, Vol. 70, 4. 499–553.
4. Nort D. (2012) V teny nasylyia: uroky dlia obshchestv s ohranychennym dostupom k polytycheskoi y ekonomycheskoi deiatelnosti : dokl. k XIII Apr. mezhdunar. nauch. konf. po problemam razvytyia ekonomyky y obshchestva. M. Yzd. dom Visshei shkoly ekonomyky.
5. Nort D. (1997) Ynstytuti, ynstytutsyonalnie yzmeneniya y funktsyonyrovanye ekonomyky. M. Fond ekon. kn. «NACHALA».
6. Nort D. (1997). Ynstytutsyonalnye yzmeneniya: ramky analiza : per. s anhl. Vopr. ekonomyky. 3. 6–17.
7. Pozner R. (2004) Economicheskii analiz prava. CPB. Ekonom. shkola.
8. Becker G. S., Stigler, G. J. (1974). Law Enforcement, Malfeasance, and Compensation of Enforcers. Journal of Legal Studies. 3. 1–18.
9. Tambovtsev V. L. (2009). Osnovy ynstytutsyonalnoho proektyrovaniya. M. YNFRA-M.
10. Tambovtsev V. L. (2005). Pravo y ekonomycheskaia teoriya. M. YNFRA-M.
11. Tambovtsev V. L. (2009). Teoryy ynstytutsyonalnykh yzmenenyiv. M. YNFRA-M.
12. Hryhorev L. M. (2010). Ekonomyka perekhodnykh protsessov. M. Yzd. dom. Mezhdun. un-ta v Moskve.
13. Hruppa ekonomystov «Syhma». Retrieved from: <http://www.sigma-econ.ru/>.
14. Shastytko A. (2013). Predmetno-metodolohycheskye osobennosti novoi ynstytutsyonalnoi ekonomycheskoi teoryy. Vopr. ekonomyky. 1. 24–41.
15. Shastytko A. (1997). Usloviya y rezultaty formirovaniya ynstytutov. Vopr. ekonomyky. 3. 67–81.

16. Tymoshenkov I. V. (2012). Ekonomichni zasady vprovadzhennia Osvitnoho Kodeksu Ukrainy. *Biznes Inform.* 10. 48 – 52.
17. Tymoshenkov I. V. (2013). *Instytutsiini osnovy rozvytku systemy osvity : monohrafiia.* Nar. ukr. akad. Kh. Vyd-vo NUA.
18. Tymoshenkov I. V., Nashchekina O. M. (2010). Rozbudova osvitnoho prava v Ukraini yak ob'iekt ekonomichnoho analizu. *Kh.* 109–110.
19. Antecol H., Smith J. K. (2012). The Early Decision Option in College Admission and its Impact on Student Diversity. *The Journal of Law & Economics.* 55. 1. 217–249.
20. Botero J., et al. (2013). Education, Complaints, and Accountability. *The Journal of Law & Economics,* 56, 4. 959–996.
21. Geddes R., et al. (2012). Human Capital Accumulation and the Expansion of Women's Economic Rights. *The Journal of Law & Economics.* 55,4. 839–867.
22. Miller A. R., Zhang, L. (2012). Intergenerational Effects of Welfare Reform on Educational Attainment. *The Journal of Law & Economics.* 55.2. 437–476.
23. Sass T. R. (2015). Licensure and Worker Quality: A Comparison of Alternative Routes to Teaching. *The Journal of Law & Economics.* 58.1. 1–35.
24. *Vlast y vlastnie otnosheniya v sovremennom myre : materyaly IX nauchno-praktycheskoi konferentsyy, pryurochennoi k 15-letiyu Humanytarnoho unyversyteta.* Ekaterynburh: Humanytar. un-t. T. 2.195–205.
25. Sukhanov E. A. (2002). O kontseptsyy Kodeksa ob obrazovanny y samostoiatelnoho «obrazovatelnoho prava». *Problemy y perspektivy zakonodatelstva ob obrazovanny y eho kodyfykatsyy.* M. Yzd-vo RUDN. 68–69.
26. Shkatulla V. Y. (1997). *Obrazovatelnoe zakonodatelstvo: teoreticheskiye y praktycheskiye problemy.* Obshchaia chast. M. Yssled. tsentr probl. kachestva podgotovky spetsyalystov.
27. Shkatulla V. Y. (2001). *Obrazovatelnoe pravo.* M. NORMA.
28. Fedorova M. Yu. (2003). *Obrazovatelnoe pravo.* M. VLADOS.
29. Kudriavtse Yu. A., Ehorova Y. Yu., Vorozheikyna O. L., Puhach V. F., Tarasiuk L. N. (2003). *Zakonodatelstvo ob obrazovanny.* *Obrazovatelnoe zakonodatelstvo hosudarstv – uchastnykov SNH y stran Baltyy.* M. Hotyka.

Стаття надійшла до редакції 06.10.2015

И. В. ТИМОШЕНКОВ

доктор экономических наук, доцент, профессор кафедры экономической теории Харьковского национального университета имени В. Н. Каразина

О. Н. НАЩЕКИНА

кандидат физико-математических наук, доцент, доцент кафедры менеджмента и налогообложения Национального технического университета «Харьковский политехнический институт»

ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЕ ПРАВО КАК ОБЪЕКТ ЭКОНОМИЧЕСКОГО АНАЛИЗА

Определено содержание образовательного права как объекта экономического анализа. Определены характеристики образовательного права как комплексной от-

расли права. Проанализированы особенности толкования содержания и структуры образовательного законодательства.

Ключевые слова: образовательное право, экономическая теория образовательного права, экономический анализ законодательства, комплексная отрасль права.

I. V. TIMOSHENKOV

Doctor of Sciences (Economics), Associate Professor, Professor of the Economic Theory Department, V. N. Karazin Kharkiv National University.

O. M. NASHCHEKINA

PhD in Physics and Mathematics, Associate Professor, Associate Professor of the Management and Taxation Department, National Technical University «Kharkiv Polytechnic Institute».

EDUCATION LAW AS AN OBJECT OF ECONOMIC ANALYSIS

Problem setting. The results of the economic analysis application to different branches of law vary significantly. Whereas for some branches these results are quite noticeable (e.g. liability for unintentional damage, property law, contract law, theory of civil litigation), the economic analysis of other branches of law is still in the earliest stages of its development. This is in particular true for education law.

Recent research and publications analysis. Among publications of special note are the works by V. L. Tambovtsev, A. Is. Shastri, L. M. Grigoriev, S. A. Afontsev, A. A. Auzan, Is. S. Gontmakher.

Paper objective. To determine the content and features of educational law as an object of economic analysis and interpretation in the context of economic theory of law.

Paper main body. The main reason for the limited application of economic approach to education law lies in the controversies related to the subject matter and method of education law both in the domestic and international science.

Social relations in education represent a complex system, in which two groups of relations can be identified.

The first group includes relations among direct participants in the education process, through which the main functions of education, i.e. training, enlightening, and upbringing, are realized. These are education-specific relations and they are regulated via specific rules of law.

The second group encompasses not only relations among direct participants in the education process but also relations between direct participants and numerous stakeholders of educational institutions. Such relations emerge with regard to the use and disposal of educational resources as well as the appropriation and distribution of education outputs. These relations are not education-specific and are regulated by legal norms related to other branches of law, such as civil law (when choosing a legal status of the educational

institution, concluding economic contracts with different external organizations); labor law (when hiring employees and concluding employment contracts with research and teaching staff); tax law (when setting up taxation regime and tax privileges for educational institutions) and so on.

The specificity of social relations in education as objects of the regulation by law determines the specificity of education law as a relatively independent complex body of law. Apart from the specificity of its subject matter, a relative autonomy of education law among other branches of law is determined by the peculiarities of ways, techniques, and means, which are used for the legal governance of relations in education.

Conclusions of the research. However, despite its specificity, education law lends itself to the application of those general principles of economic theory that have proved to be useful when applied to other areas of law.

Thus, the application of economic analysis to education law can be defined as an important and promising direction for the development of social studies both domestically and on an international scale.

Short Abstract for an article

Abstract. In the article, the content of education law as an object of economic analysis is defined. The characteristics of education law as a complex body of law are identified. The specificity of the interpretation of the content and structure of the education-related legislation is analyzed.

Key words: education law, the economic theory of education law, economic analysis of law, a complex body of law.